

Podujatia - SEPTEMBER

2.9. (štvrtok) o 18.00 h *VESMÍR JE NÁŠ SVET*

Populárno – náučný astronomický program pod umelou hviezdou oblohou. Prehliadka oblohy na rôznych zemepisných šírkach.

4.9. (sobota) o 11.00 h *VESMÍRNE OTÁZNIKY*

Hudobný program v planetáriu pre deti od 5 rokov.

9.9. (štvrtok) o 18.00 h *HUDBA POD HVIEZDNOU
OBLOHOU – JOHN WILLIAMS*

Hudba z filmov pod umelou hviezdou oblohou.

11.9. (sobota) o 11.00 h *MESIAC NA VANDROVKE*

Program pod umelou hviezdou oblohou o Mesiaci a Slnku pre najmenších školákov.

16.9. (štvrtok) o 18.00 h *HUDBA POD HVIEZDNOU
OBLOHOU – J. S. BACH*

Nádherná organová hudba J. S. Bacha doplnená jeho životopisom.

18.9. (sobota) o 11.00 h *ROZPRÁVANIE O FOTÓNKOVI
FILIPKOVI*

Astronomická rozprávka pre deti od 4 rokov.

23.9. (štvrtok) o 18.00 h *KÚZELNÁ FYZIKA*

Živé interaktívne demonštrovanie zaujímavých fyzikálnych experimentov. *Uvádza: Mgr. Michal Figura*

25.9. (sobota) o 11.00 h *ALŽBETKIN VESMÍR*

Program v planetáriu pre zvedavé deti, ktoré sa chcú dozvedieť prečo je nebo modré, prečo je vo vesmíre ticho a iné záhady vesmíru.

30.9. (štvrtok) o 18.00 h *HPHO – JEAN MICHEL JARRE*

Hudobná mozaika súčasného svetoznámeho francúzskeho umelca pod umelou hviezdou oblohou. Program vhodný pre stredoškolačkov a dospelých.

ASTRONOMICKÉ POZOROVANIA PRE VEREJNOSŤ

Po zotmení v prípade priaznivého počasia.

Termíny pozorovaní v mesiacoch september a október budú priebežne uverejňované na našej internetovej stránke.

Vstupné

Večerné programy pre dospelých vo štvrtok:	3,00 €
Programy pre rodičov a deti v sobotu:	2,00 €
Astronomické pozorovania:	2,00 €
Individuálne návštevy počas školských prázdnin:	3,00 €
Skupinové návštevy:	3,00 €
(zľava 2,00 € platí pre MŠ, 1.-3. ročník ZŠ, mládež a dospelých vyžadujúcich zvláštnu starostlivosť; zľava 2,50 € platí pre 4.-9. ročník ZŠ, SŠ, VŠ a dôchodcov)	

Podujatia - OKTÓBER

2.10. (sobota) o 11.00 h *SLNKO A HODINÁR*

Program o hodinách a čase pre najmenších školákov.

7.10. (štvrtok) o 18.00 h *HUDBA POD HVIEZDNOU
OBLOHOU – EDITH PIAF*

Životný a hudobný príbeh jednej z najznámejších francúzskych šansonierok 20. storočia.

9.10. (sobota) o 11.00 h *TOMÁŠOVA CESTA KU HVIEZDAM*

Fiktívny príbeh pod umelou hviezdou oblohou o poznávaní vesmíru počas jednej noci. Vhodný pre mladších školákov.

14.10. (štvrtok) o 18.00 h *MYTOLÓGIA A HVIEZDNA
OBLOHA*

Súboje mýtických hrdinov, verná láska aj nenávisť v pútavých mýtoch o súhvezdiach pod umelou hviezdou oblohou planetária.

16.10. (sobota) o 11.00 h *ARIADNINA ČELENKA*

Rozprávka v planetáriu pre najmenších školákov, spracovaná podľa gréckej báje o súhvezdí Severná koruna.

21.10. (štvrtok) o 18.00 h *HUDBA POD HVIEZDNOU
OBLOHOU – MIKE OLDFIELD*

Výber zaujímavostí zo života a hudobnej tvorby M. Oldfielda.

23.11. (sobota) o 11.00 h *PRINC PETER*

Pôvodný rozprávkový astronomický program v štýle klasickej rozprávky, určený mladším školákom a ich rodičom.

28.10. (štvrtok) o 18.00 h *VESMÍR JE NÁŠ SVET*

Populárno – náučný astronomický program pod umelou hviezdou oblohou. Prehliadka oblohy na rôznych zemepisných šírkach.

30.10. (sobota) o 11.00 h *ROZPRÁVANIE O SLNIEČKU*

Astronomická rozprávka pod umelou hviezdou oblohou pre deti predškolského veku, v ktorej sú vysvetlené základné vlastnosti Slnka.

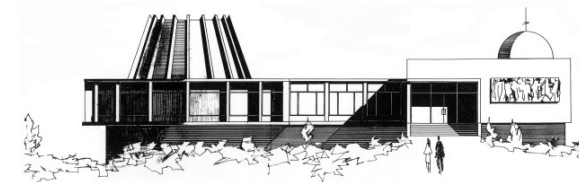
Termíny návštev

Dospelí: štvrtok o 18.00 h; Deti: sobota o 11.00 h
Astronomické pozorovania: streda v určených hodinách

Skupinové návštevy: pondelok až piatok
o 9.00 h, 10.00 h, 11.00 h, 13.00 h.

Kapacita projekčnej sály planetária je 68 miest.
Skupinové aj individuálne návštevy je nutné dohodnúť vopred telefonicky alebo osobne.

HVEZDÁREŇ A PLANETÁRIUM V PREŠOVE

Astronomický informátor

september - október

5/2021

Vydáva: HaP v Prešove
Ročník XLVII
Telefón/Fax: 051 / 7722065, 7733218
E – mail: hap@astropresov.sk
Internet: www.astropresov.sk
www.facebook.com/hapvpresove

Prešovská detská univerzita 2021

V dňoch 16. až 20. augusta 2021 prebiehal na Prešovskej univerzite v Prešove ďalší ročník Prešovskej detskej univerzity v Prešove. Záujem zo strany detí bol veľký, zúčastnených bolo okolo 160 mladších školákov, uchádzajúcich sa o „titul“ bakalárček. Keďže tohtoročná detská univerzita bola na tému Vesmírna odysea, Hvezdáreň a planetárium v Prešove bola oslovená k spolupráci. Táto výzva bola pre nás veľmi zaujímavá, a tak sme pripravili niekoľko aktivít, ktorými sme sa snažili pútavou a zábavnou formou priblížiť deťom vesmír a jeho tajomstvá. Lektormi detskej univerzity boli všetci odborní pracovníci HaP (Mgr. Roman Tomčík, Mgr. Ján Sadiv, Radoslav Novyzedlák a Renáta Kolivošková). Vďaka dlhoročnej praxi našej inštitúcie v práci s mládežou a popularizácii astronómie bola odozva zo strany účastníkov veľmi dobrá. Počas jedného prázdninového týždňa sa mali možnosť deti oboznámiť s budovou planetária – prezrieť si ďalekohľady, ktorými sa pozoruje Slnko. Lektori im pripravili aj prehliadku hvezdárne, priblížili vystavené objekty v expozičnej časti. Pomocou telúria sa oboznámili s pohybmi Zeme. V prednáškovej sále si pozreli niekoľko astronomických audiovizuálnych programov a vyrobili si fúkacie rakety. Zaujímavou novinkou, ktorá bola predstavená účastníkom detskej univerzity bola geolokačná hra „Po stopách hvezdárstva v Prešove“. Tu sa dozvedeli veľa zaujímavostí z čias dávno minulých, kedy sa v Prešove rozvíjala okrem iných vied aj astronómia. Vo večerných hodinách sa zúčastnili pozorovania hviezdnej oblohy nad mestom Prešov. Druhá časť lektorov bola priamo v priestoroch univerzity. Tu sa vyrábali slnečné hodiny, pomocou ktorých bolo možné zistiť aký je rozdiel medzi pravým

miestnym slnečným časom a letným stredoeurópskym časom. Ďalšou aktivitou bola výroba raketiek, ktoré v posledné dva dni podujatia boli vystreľované, pred budovou Prešovskej univerzity, čo prinieslo deťom mimoriadny zážitok. Veríme, že sa nám podarilo spestriť letné prázdniny našim školákom a že sa znovu stretneme pri podobných podujatiach.

Astronomické podujatia v mesiacoch september a október 2021

V termíne od 1. do 4. októbra 2021 Úrad pre popularizáciu astronómie Medzinárodnej astronomickej únie (IAU Office for Astronomy Outreach) organizuje celosvetový projekt *100 hodín astronómie*. Možností, ako sa zapojiť je mnoho, ak to nedovolí situácia je možné zorganizovať zaujímavé podujatie aj online. Novinkou tohto ročníka je, že organizátori 10 najlepších podujatí budú odmenení ďalekohľadmi a organizátori prvých 10 zaregistrovaných podujatí dostanú propagačné materiály Úradu pre popularizáciu astronómie. Viac informácií možno nájsť na stránke projektu 100 hodín astronómie. Podujatie je potrebné zaregistrovať v kalendári popularizačných aktivít IAU. (<https://www.iau.org/public/oao-events/>) 12. – 15. októbra 2021 sa bude konať už tretí ročník konferencie Shaw-IAU Workshop on Astronomy for Education, ktorý organizuje Úrad pre vzdelávanie astronómie Medzinárodnej astronomickej únie (IAU Office of Astronomy for Education). Konferencia sa bude konať online. Minulý rok bolo možné si vypočítať množstvo zaujímavých prednášok týkajúcich sa astronomického vzdelávania. Podtitul tohto ročníka je: Čo by mal každý vedieť o vzdelávaní v astronómii. Čo by sme

(v ideálnom svete) mali vedieť všetci, ktorí sme aktívni v astronomickom vzdelávaní, o vyučovacích metódach, o spôsoboch, ako dosiahnuť, aby boli naše aktivity a materiály rovnako dostupné pre všetkých, o hodnotiacich technikách, o výskume astronomickej výchovy. Viac na stránke konferencie: <https://astro4edu.org/siw2021/>

Renáta Kolivošková

Meteorický roj Drakonidy

Meteorický roj Drakonidy je aktívny každý rok od 6. do 10. októbra s maximom okolo 8. októbra. Tohto roku sa maximum predpokladá na 18:30 UT (svetový čas) s výdatnosťou okolo 5 meteorov za hodinu. Aj keď oproti poslednému “známejšiemu” roju Perzeidy sa nám to môže zdať málo, oplatí sa ho pozorovať, pretože už niekoľkokrát vo svojej histórii prekvapil. Naposledy sa tak udialo v roku 2018, kedy zenitová hodinová frekvencia bola okolo 150 meteorov. Tohto roku svojim svetom nebude navyše rušiť ani Mesiac, keďže zapadá tesne po 19:00 h. A tak začať pozorovať môžeme hneď po zotmení. A ako pozorovať meteorický roj? Túto informáciu sa dočítate v článku “Meteorický roj Perzeidy 2020“ na našej webovej stránke v rubrike ASTRO INFO/NA OBLOHE. Pozor!!! Oproti Perzeidam, ktoré sú aktívne v lete, bude poznateľne chladnejšie, a tak nezabúdajte na teplé oblečenie a k výbave treba pribalit' aj lehátko alebo nafukovačku, aby ste neležali na zemi. Hviezdnu oblohu budú skrášľovať aj planéty Venuša, viditeľná tesne po západe Slnka a Jupiter a Saturn, ktoré budú viditeľné po zotmení až približne do polnoci.

Mgr. Ján Sadiv

ÚKAZY NA OBLOHE september 2021

Všetky časy sú uvedené v LSEČ. LSEČ = SEČ + 1 hod.

Pripravil: Mgr. Roman Tomčík

Dátum	SLNKO			MESIAC		
	východ	západ	poznámka	východ	západ	poznámka
7.9.	06:00	19:05		06:02	19:44	v nove
11.9.	06:06	18:56		11:24	21:06	v perigeu
13.9.	06:09	18:52		14:07	22:16	v prvej štvrti
21.9.	06:20	18:35		19:11	06:25	v splne
22.9.	06:22	18:33	Jesenná rovnodennosť vstup do zn.VÁHY	19:27	07:36	
26.9.	06:27	18:24		20:49	12:10	v apogeu
29.9.	06:32	18:18		22:54	15:10	v poslednej štvrti

Dátum	MEREKUR			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.9.	08:07	19:56	0,0	Nepozorovateľný, je na dennej oblohe.
15.9.	08:48	19:19	+0,2	
29.9.	08:29	18:29	+1,1	
Dátum	VENUŠA			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.9.	09:34	20:29	-4,0	Večer nízko nad juhozápadným obzorom v súhvezdí PANNY neskôr VÁH.
15.9.	10:11	20:02	-4,1	
29.9.	10:49	19:38	-4,2	
Dátum	MARS			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.9.	06:58	19:44	+1,8	Nepozorovateľný, je na dennej oblohe.
15.9.	06:53	19:04	+1,7	
29.9.	06:48	18:26	+1,7	
Dátum	JUPITER			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.9.	18:47	04:43	-2,9	Počas celej noci okrem rána od juhovýchodného po juhozápadný obzor v súhvezdí KOZOROŽCA.
15.9.	17:49	03:39	-2,8	
29.9.	16:51	02:37	-2,8	
Dátum	SATURN			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.9.	18:03	03:07	+0,3	Počas celej noci okrem rána od juhovýchodného po juhozápadný obzor v súhvezdí KOZOROŽCA.
15.9.	17:07	02:08	+0,4	
29.9.	16:10	01:11	+0,5	

jas. v mag.

ÚKAZY NA OBLOHE október 2021

Všetky časy sú do 31.10. uvedené v LSEČ, od 31.10. sú v SEČ.
LSEČ = SEČ + 1 hod.

Pripravil: Mgr. Roman Tomčík

Dátum	SLNKO			MESIAC		
	východ	západ	poznámka	východ	západ	poznámka
6.10.	06:42	18:03		06:16	18:25	v nove
8.10.	06:45	17:59		09:03	19:08	v perigeu
13.10.	06:53	17:49		15:11	23:12	v prvej štvrti
20.10.	07:03	17:35		17:49	06:32	v splne
23.10.	07:08	17:30	vstup do zn. Škorpión	18:50	09:57	
24.10.	07:10	17:28		19:19	11:04	v apogeu
28.10.	07:16	17:21		22:46	14:31	v poslednej štvrti

Dátum	MEREKUR			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.10.	08:17	18:20	+1,5	V druhej polovici mesiaca ráno nízko nad východným obzorom v súhvezdí PANNY.
15.10.	05:58	17:22	+2,2	
29.10.	05:36	16:54	-0,8	
Dátum	VENUŠA			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.10.	10:54	19:35	-4,2	Večer nízko nad juhozápadným obzorom v súhvezdí VÁH neskôr ŠKORPIÓNA a HADONOSA.
15.10.	11:27	19:20	-4,3	
29.10.	11:51	19:14	-4,4	
Dátum	MARS			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.10.	06:47	18:20	+1,7	Nepozorovateľný, je na dennej oblohe.
15.10.	06:43	17:42	+1,6	
29.10.	06:39	17:05	+1,6	
Dátum	JUPITER			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.10.	16:43	02:29	-2,8	V prvej polovici noci od juhovýchodného po juhozápadný obzor v súhvezdí KOZOROŽCA.
15.10.	15:47	01:31	-2,7	
29.10.	14:52	00:37	-2,6	
Dátum	SATURN			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.10.	16:03	01:03	+0,5	V prvej polovici noci od juhovýchodného po juhozápadný obzor v súhvezdí KOZOROŽCA.
15.10.	15:07	00:07	+0,5	
29.10.	14:13	23:10	+0,6	

jas. v mag.